

עירובין מה

דעת רבה: הבלעת תחומין לאו מילתא היא
קושי על רבה: אמר ליה אביי לרבה: ואת לא תסברא דהבלעת תחומין מילתא היא? ומה אילו שבת במערה, שבתוכה ארבעת אלפים ועל גגה פחות מארבעת אלפים אמה, לא נמצא מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה?
תירוץ: אמר ליה: ולא שני לך בין היכא דשבת באויר מחיצות מבעוד יום, להיכא דלא שבת באויר מחיצות מבעוד יום?
קושי על התירוץ: והתנן, **רבי אליעזר אומר: שתיים - יכנס, שלושה - לא יכנס**. מאי לאו, רבי אליעזר לטעמיה, דאמר: והוא באמצען, וארבע אמות דיהבו ליה רבנן כמאן דמיבלען דמו, וקאמר **יכנס**, אלמא: הבלעת תחומין מילתא היא!
דחיית הקושי: אמר ליה רבה בר בר חנה לאביי: ומדברי אליעזר קמותבת ליה למר?
תירוץ לדחייה: אמר ליה: אין, דשמיע לי מיניה דמר: עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר - אלא לדבר הרשות, אבל לדבר מצוה - מודו ליה.

וכל היוצאין להציל חוזרין למקומן.

קושי: ואפילו טובא? והא אמרת רישא אלפים אמה ותו לא!

סתירה	מי שיצא ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה - יש לו אלפים אמה לכל רוח	וכל היוצאין להציל חוזרין למקומן - ואפילו יותר מ2000 אמה
פתרון - רב יהודה אמר רב		שחוזרין בכלי זיין למקומן
קושי על הסתירה		ומאי קושיא? דילמא להציל שאני!
סתירה אחרת	בראשונה לא היו זזין משם כל היום כולו, התקין רבן גמליאל הזקן שיש להן אלפים אמה לכל רוח. ולא אלו בלבד אמרו, אלא אפילו חכמה הבאה לילד, והבא להציל מן הגייס ומן הנהר ומן המפולת ומן הדליקה - הרי הן כאנשי העיר, ויש להן אלפים אמה לכל רוח.	וכל היוצאין להציל חוזרין למקומן - ואפילו יותר מ2000 אמה
פתרון - רב יהודה אמר רב		שחוזרין בכלי זיין למקומן
חיזוק		כדנתיא: בראשונה היו מניחין כלי זיין בבית הסמוך לחומה, פעם אחת הכירו בהן אויבים ורדפו אחריהם, ונכנסו ליטול כלי זיין, ונכנסו אויבים אחריהן. דחקו זה את זה, והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו אויבים. באותה שעה התקינו שיהו חוזרין למקומן בכלי זיין.
פתרון אחר - רב נחמן בר יצחק	שנצחו ישראל את אומות העולם	שנצחו אומות העולם את עצמן.

דן: אמר רב יהודה אמר רב: נכרים שצרו על עירות ישראל - אין יוצאין עליהם בכלי זיין, ואין מחללין עליהן את השבת.

בריייתא לחזק: תניא נמי הכי: **נכרים שצרו וכו' במה דברים אמורים - כשבאו על עסקי ממונן. אבל באו על עסקי נפשות - יוצאין עליהן בכלי זיין, ומחללין עליהן את השבת. ובעיר הסמוכה לספר, אפילו לא באו על עסקי נפשות אלא על עסקי תבן וקש - יוצאין עליהן בכלי זיין, ומחללין עליהן את השבת.**

הסבר בעניין בבריייתא: אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: ובבל כעיר הסמוכה לספר דמיא. ותרגומא - נהרדעא.

דרשה לדברי הברייתא: דרש רבי דוסתאי דמן בירי: מאי דכתיב **וַיָּגֹד אֶבְרָהָם הַנֶּחֱמָה** פְּלִשְׁתִּים לְחַמְטִים כְּקַעֲיָהּ וְהִמָּה שָׁסִים אֶת הָאֲרָצָה. תנא: קעילה עיר הסמוכה לספר היתה, והם לא באו אלא על עסקי חבן וקש. דכתיב והמה שסיס את הארצות, וכתיב וישאלו אהו כה' אברם האלק והכית' כפלשתי האלה ויאמר ה' אל אהו אלק והכית כפלשתי והושעת את קעילה. מאי קמבעיא ליה? אילימא אי שרי אי אסור - הרי בית דינו של שמואל הרמתי קיים. אלא: אי מצלח אי לא מצלח. דיקא נמי, דכתיב אלק והכית כפלשתי והושעת את קעילה, שמע מינה.

משנה. מי שישב בדרך ועמד וראה הרי הוא סמוך לעיר – הואיל ולא היתה כוונתו לכך - לא יכנס, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: יכנס. אמר רבי יהודה: מעשה היה ונכנס רבי טרפון בלא מתכוין.

ברייתא – פירוש דברי ר' יהודה והמעשה עם ר' טרפון: אמר רבי יהודה: מעשה ברבי טרפון שהיה מהלך בדרך וחשכה לו, ולן חוץ לעיר. לשחרית מצאווהו רועי בקר, אמרו לו: רבי, הרי העיר לפניך, הכנס! נכנס וישב בבית המדרש, ודרש כל היום כולו. אמרו לו: משם ראייה? שמא בלבו היתה, או בית המדרש מובלע בתוך תחומו היה.

משנה. מי שישן בדרך ולא ידע שחשכה

רבי יוחנן בן נורי	חכמים
יש לו אלפים אמה לכל רוח	אין לו אלא ארבע אמות

רבי אליעזר	רבי יהודה
והוא באמצען	לאיזה רוח שירצה ילך ומודה רבי יהודה, שאם בירר לו - שאינו יכול לחזור בו

היו שנים, מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה - מביאין ואוכלין באמצע, ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חברו.

היו שלשה, והאמצעי מובלע ביניהן - הוא מותר עמהן, והן מותרין עמו, ושנים החיצונים אסורין זה עם זה.

אמר רבי שמעון: למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו לזו, ופתוחות לרשות הרבים. עירכו שתיים עם האמצעית - היא מותרת עמהן והם מותרות עמה, ושתיים החיצונות אסורות זו עם זו.

שאלה: בעי רבא: מאי קסבר רבי יוחנן בן נורי? מסבר קא סבר: חפצי הפקר קונין שביתה, ובדין הוא דליפלוג בכלים. והא דקמיפלגי באדם - להודיעך כוחן דרבנן, דאף על גב דאיכא למימר: הואיל ונייעור קנה - ישן נמי קנה, קא משמע לן דלא. או דילמא, קסבר רבי יוחנן בן נורי בעלמא: חפצי הפקר אין קונין שביתה. והכא היינו טעמא: הואיל ונייעור קנה - ישן נמי קנה? **סיכום השאלה:** 2 אופציות להבין את דברי ר' יוחנן בן נורי: חפצי הפקר קונין שביתה או הואיל ונייעור קנה - ישן נמי קנה?

תשובה: אמר רב יוסף, תא שמע: **גשמים שירדו מערב יום טוב יש להן אלפים אמה לכל רוח. ביום טוב - הרי הן כרגלי כל אדם.** אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הפקר קונין שביתה, הא מני - רבי יוחנן היא. אלא אי אמרת חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מני? לא רבי יוחנן ולא רבנן!

דחייה על ידי רב ספרא: יתיב אביי וקאמר לה להא שמעתא. אמר ליה רב ספרא לאבבי: ודילמא בגשמים הסמוכין לעיר עסקינן, ואנשי אותה העיר דעתם עילייהו? **דחיית דברי רב ספרא:** אמר ליה: לא סלקא דעתך,

בור של יחיד - כרגלי יחיד, ושל אותה העיר - כרגלי אותה העיר, ושל עולי בבל - כרגלי הממלא	בור של שבטים יש להן אלפים אמה לכל רוח
רבנן - חפצי הפקר אינם קונין שביתה	רבי יוחנן בן נורי - חפצי הפקר קונין שביתה

עוד דחייה לדברי רב ספרא: כי אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה: הכי קאמר רב ספרא, והכי אהדרי ליה. אמר ליה: ואמאי לא תימא ליה מגופה: אי סלקא דעתך גשמים הסמוכין לעיר עסקינן - האי יש להן אלפים אמה לכל רוח? הא **כרגלי אנשי אותה העיר** מיבעיא ליה!

אמר מר: **ביום טוב - הרי הן כרגלי כל אדם.**

קושי: ואמאי? ליקני שביתה באוקיינוס! לימא דלא כרבי אליעזר, דאי כרבי אליעזר - הא אמר:

כל העולם כולו ממי אוקיינוס הוא שותה!

תירוץ: אמר רבי יצחק: הכא בעבים שנתקשרו מערב יום טוב עסקינן.

קושי: ודילמא הנך אזלי והנך אחריניי ניהו?

תירוץ 1: דאית להו סימנא בגוייחו.

תירוץ 2: ואיבעית אימא: הוי ספק דדבריהם, וספק דדבריהם להקל.

קושי על תירוץ 1: וליקני שביתה בעבים! תיפשוט מינה דאין תחומין למעלה

מעשרה, דאי יש תחומין - ליקני שביתה בעבים!

תירוץ: לעולם אימא לך: יש תחומין, ומיא בעיבא מיבלע בליעי.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •